



NEVIDITELNÍ?

panelová diskuze zaměřená na budoucnost dětí a mladých dospělých (15+) se zdravotním znevýhodněním v Libereckém kraji

Datum a místo konání: 6. února 2025, 16-18h, Krajská vědecká knihovna v Liberci

Pořadatelé: AstronAUT, z.s. a LÍPA SPOLU, z.s.

Počet účastníků: 59

Tento dokument shrnuje panelovou diskusi, která proběhla v rámci Krajských týdnů pro neziskový sektor 2025.

Setkání se zaměřilo na budoucnost dětí a mladých dospělých (15+) se zdravotním znevýhodněním (autismus, mentální, tělesné i kombinované postižení) v Libereckém kraji.

1. CÍLE A PRŮBĚH SETKÁNÍ

Cíl:

Najít konkrétní cesty, jak zlepšit situaci dětí a mladých lidí s postižením, aby měli lepší šance na plnohodnotný život. Zdůrazněna byla zejména spolupráce a hledání společných řešení místo konfrontace.

Struktura:

- promítnutí dokumentu o rodinách pečujících o děti s handicapem (iniciativa Z hnízda)
- představení výsledků dotazníkového šetření mezi rodiči
- diskuse s panelisty (zástupci kraje, měst, škol, neziskového sektoru, rodičů a odborníků)
- moderovala Markéta Červinková, zastupitelka Libereckého kraje.

Zúčastněné strany:

- zastupitelé kraje a měst, úředníci
- ředitelé a pedagogové škol a dalších vzdělávacích institucí
- zástupci sociálních organizací i neformálních iniciativ
- rodiče a další pečující dětí, dospívajících a dospělých s postižením
- dospívající a dospělí s postižením

Panelisté:

Bc. Anna Provazníková, členka rady Libereckého kraje, resort sociálních věcí

PhDr. Milan Adamec, ředitel Střední odborné školy, Jablonecká, Liberec

Mgr. Jan Hruška, náměstek primátora pro městské bydlení a místní Agendu 21, člen Rady města a Zastupitelstva města Liberec

Mgr. Petra Houšková, místostarostka města Turnov

Mgr. Alena Malinová, vedoucí Speciálněpedagogického centra (SPC) pro tělesně postižené a PAS v Liberci.



Marcela Kurfirstová, ředitelka, předsedkyně spolku Slunce všem, z.s., Turnov

Anna Brandsteinová, vedoucí Odlehčovací služby Slunce všem, z.s. Turnov

Bc. Kateřina Jírová, ředitelka Centra LIRA, z.ú., Liberec

Mgr. Vladimír Ptáček, ředitel Jedličkova ústavu Liberec

Bc. Martina Teplá, náměstkyně primátora pro sociální záležitosti, členka Rady města a Zastupitelstva města Liberec

Mgr. Eva Štrosnerová, učitelka, výchovný poradce, Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant

PhDr. Jana Horáková, ředitelka FOKUS, ředitelka Centra duševního zdraví

Mgr. Kateřina Holá, ředitelka Základní, praktické a speciální školy v Č.Lípě

PhDr. Květa Kutílková, ředitelka organizace Domov Raspenava

Moderátorka:

Markéta Červinková, zastupitelka Libereckého kraje, zastupitelka města Česká Lípa

2. SOCIÁLNÍ SLUŽBY A VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

Nedostatky:

- **Nedostatečné kapacity:**
chybí dostatek pobytových zařízení, stacionářů a odlehčovacích služeb. Rodiče stárnou a musí hledat, kam děti dále umístit.
- **Individuální přístup:**
pro klienty s autismem či kombinovaným postižením je nutné služby přizpůsobit, protože běžné modely často nefungují
- **Volnočasové aktivity:**
nedostatek specializovaných kroužků a táborů
organizace sice vznikají, ale chybí jim finanční i personální kapacity
rodiče navíc nejsou vždy informováni, kde se co nabízí
- **Potřeba lepšího financování:**
drahé pomůcky, asistenti, příměstské tábory – většinou hrazeno z darů či nadací
- **Informační portál:**
opakovaně zazněl návrh vytvořit jednotný přehled všech volnočasových a podpůrných služeb v kraji

3. VZDĚLÁVÁNÍ A INTEGRACE

- **Inkluze:**
často naráží na limity, učitelé a asistenti nemívají dostatek zkušeností s žáky na spektru autismu
chybí více propojení mezi školou a sociálními službami.



- Střední školy a učební obory:
mnohé školy mají dlouhé čekací listiny, žáci s handicapem nejsou vždy přijati
zaznává potřeba dalšího rozšíření oborů E (praktických) i podpory při přechodu z
jednoho oboru do druhého.
- Přechod po ukončení školní docházky:
podle rodičů chybí plynulá návaznost, mladí lidé po škole (15+ či 18+) nemají dost
možností se zapojit do dalšího vzdělávání či práce.

Příklady:

Případ Adama s Aspergerem:

potíže při začlenění do kolektivu, nedostatek inkluzivního přístupu, volnočasové aktivity pro
děti s PAS takřka neexistují.

Dvojčata Iva a Pavla:

rodiče řeší, co s dětmi po praktické škole, protože dostupné stacionáře a chráněná
pracoviště mají omezené kapacity.

4. ZDRAVOTNÍ A TERAPEUTICKÉ SLUŽBY

Nedostatky:

- Odborníci:
psychologové, psychiatři, logopedi, ergoterapeuti i speciální pedagogové v kraji chybí
dlouhé čekací doby nutí rodiny dojíždět do vzdálených regionů
- Terénní služby:
panuje shoda, že rodiny mnohdy potřebují podporu přímo doma, aby si zvykly svěřit
dítě do péče cizí osoby.
- Chráněné dílny a dílny pro autisty:
v kraji spíše výjimka, pro lidi s mentálním postižením většinou chybí vhodné
aktivizační programy

Návrhy:

- lepší financování, podpora odborníků a vznik motivačních programů k jejich setrvání v
regionu
- zavést více sociálně-terapeutických dílen zaměřených i na PAS

5. BYDLENÍ A CHRÁNĚNÉ BYDLENÍ

Aktuální stav:

- Nedostatek městských bytů:
privatizace v minulosti zmenšila fond, k dispozici je minimum bezbariérových bytů.
- Chráněné bydlení:
existuje, ale v malém rozsahu
organizace APOS či Jedličkův ústav chtějí kapacity navýšit, ale narážejí na finanční
limity.

**Výzva:**

- více pobytových služeb pro dospělé, o které se už rodiče nemohou starat
- propojit rezorty (sociální, školství, zdravotnictví) a podporovat obce v budování bytů s podporou pro OZP

6. INFORMOVANOST A KRAJSKÁ STRATEGIE**Hlavní problémy:**

- Nepřehledné systémy:
každé ministerstvo má vlastní postupy, které se těžko sjednocují
rodiče tápou, kde žádat o příspěvky, a často narážejí na neochotu úřadů
zpožděné průkazy ZTP a ZTP/P
dlouhé čekací lhůty a potřeba dojíždět na úřady

Návrhy:

- rozcestník služeb - jednotný portál s informacemi o školách, volnočasových aktivitách, dávkách a příspěvcích
- informační letáky - na úřadech a ve zdravotnických zařízeních pro občany, kteří nemají internet.
- lepší propagace, aby se rodiny dozvěděly o existujících službách včas a mohly je využít, než dítě dosáhne kritického věku.

Dlouhodobá strategie:

plán kraje pro osoby se zdravotním postižením - systematické propojení v oblastech bydlení, vzdělávání, sociálních i zdravotních služeb.

7. ZAMĚSTNÁVÁNÍ A SOCIÁLNÍ PODNIKÁNÍ**Problémy:**

- Nedostatečná připravenost trhu práce:
firmy se často obávají zaměstnávat OZP kvůli administrativě nebo nedostatku znalostí
- Spolupráce škol a zaměstnavatelů:
kdyby existovaly dohody o zaměstnávání absolventů praktických oborů, snížila by se nezaměstnanost lidí s postižením

Návrhy:**Motivační nástroje:**

daňové úlevy nebo dotace pro zaměstnavatele, kteří dlouhodobě zaměstnávají lidi s postižením.

Sociální podniky:

rozvoj a propagace sociálních firem, kde by mohly vznikat chráněné pozice.

8. SHRNUTÍ A AKČNÍ POLOŽKY



Z diskuse vyplynul rozsáhlý **seznam konkrétních kroků**,

např.:

- vytvořit informační portál a letáky s přehledem poskytovaných služeb.
- podporovat vznik specializovaných volnočasových aktivit a příměstských táborů.
- zajistit dostatečné kapacity a financování pro chráněné bydlení, stacionáře a terapeutické dílny.
- zlepšit komunikaci mezi školstvím a sociálními službami, aby žáci s poruchami autistického spektra měli skutečnou podporu.
- prosadit koncepční přístup kraje (dlouhodobá strategie pro OZP) a koordinaci mezi městy.
- navrhnout motivační schémata pro zaměstnavatele, kteří přijímají absolventy se zdravotním postižením.
- zvýšit počet asistentů, psychologů a dalších odborníků v regionu.

Jednotlivé úkoly:

Z průběhu setkání a následného seznamu akčních položek vyplývá několik úkolů, u kterých je přímo uvedeno, kdo se jich má ujmout. Níže proto najdete výčet konkrétních úkolů „na jméno“:

1. Martina Teplá (náměstkyně primátora pro sociální záležitosti, Liberec)

• Spolupráce s úřady práce na podpoře sociálního podnikání

Cílem je zjednodušit firmám zaměstnávání osob se zdravotním postižením a podpořit vznik sociálních podniků.

2. Vladimír Ptáček (ředitel Jedličkova ústavu Liberec)

• Osvěta v týmu a rozšíření služeb

Ústav chce dále rozvíjet terénní služby a osobní asistenci. Zároveň plánuje zavádět nové formy odborného sociálního poradenství, například v oblasti sexuality a vztahů pro osoby s postižením.

3. Jana Horáková, ředitelka FOKUS, ředitelka Centra duševního zdraví

• Poskytování pomoci pro osoby s vysokofunkčním autismem

Úkol spočívá v rozšíření služeb a odborné podpory, zaměřené na adolescenty a mladé dospělé s poruchami autistického spektra, kteří často narážejí na nedostatek ambulantních psychiatrických služeb.

4. Centrum Lira (ředitelka Bc. Kateřina Jírová)

Spolupráce na nových službách a podpora volnočasových aktivit

Centrum se dlouhodobě věnuje dětem s diagnózou PAS či podezřením na autismus. Ve spolupráci s dalšími organizacemi chce rozšířit nabídku programů i pro mládež starší 15 let a aktivněji sdílet informace s ostatními službami.

5. Slunce všem, z.s. (ředitelka Marcela Kurfirstová)



Vybudování pobytového zařízení pro osoby s těžkým mentálním postižením a autismem

Organizace provozuje v Turnově Centrum denních a odlehčovacích služeb, ale plánuje rozšířit kapacity a vybudovat pobytové zařízení pro klienty, o které se už rodiny nemohou starat.

6. Anna Provazníková (členka Rady Libereckého kraje, resort sociálních věcí)

• Příprava dlouhodobé strategie pro OZP (osoby se zdravotním postižením) v kraji

Úkolem je propojit oblasti bydlení, vzdělávání, sociálních a zdravotních služeb do koncepčního, dlouhodobého plánu. Ten by měl reflektovat rostoucí potřebu zařízení pro děti i dospělé s postižením.

Poznámka k dalším úkolům:

V dokumentu se objevuje řada dalších akcí (např. vytvoření informačního portálu, rozšíření volnočasových aktivit, zlepšení spolupráce mezi školami a sociálními službami, zpracování zpětné vazby z dotazníků aj.), u nichž ale není konkrétně pojmenováno, **kdo** je přesně pověřen jejich realizací. Mnohdy jde o obecná doporučení určená kraji, městům, neziskovým organizacím nebo spolupracujícím rodičům.

9. ZÁVĚREM:

Účastníci zdůraznili potřebu setrvávat v dalším jednání.

Současná situace ukazuje na fragmentovanost služeb, nedostatek informací, chybějící finance i odborný personál.

Přesto panuje naděje, že společná snaha všech aktérů přinese postupné, ale trvalé zlepšení života lidí s postižením v Libereckém kraji.

10. KONTAKTY NA POŘADATELE:

Astronaut, z.s.

- Mgr. Štěpánka Kašparová
stek@volny.cz
606 272 728
www.spolekastronaut.cz

LÍP A SPOLU, z.s.

- Ing. Radka Ondrušková
radka.ondruskova@lipaspolu.cz
733 706 309
www.lipaspolu.cz